

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING O'QUV FAOLIYATIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Yadgarova Barchinoy Xolbo'ta qizi

*Muallif, boshlang'ich sinflar o'qituvchisi Samarqand shahri 82-maktab
2025-yil 28-sentyabr kuni muallif "Eng namunali o'qituvchi" nomli respublika forumi
doirasida ta'lim sohasidagi faol pedagogik faoliyati uchun mukofot bilan
taqdirlangan. O'zbekiston, Samarqand shahri
Email: yadgarovabarchinoy23@gmail.com
Tel.: 93 964 60 54*

Annotatsiya. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatida rivojlanish istiqbollari tahlil qilingan. Muallif tomonidan o'quv faoliyatining psixologik va pedagogik xususiyatlari yoritilgan, shuningdek, o'quvchilarning bilishga bo'lgan faolligini oshirish, mustaqil fikrlashni shakllantirish va ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Maqolada shaxsga yo'naltirilgan, differensial va inklyuziv ta'lim yondashuvlari o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi va motivatsiyasini oshirishda muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning shaxsiy va intellektual o'sishini ta'minlash bo'yicha samarali yo'nalishlarni belgilashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, o'quv faoliyati, rivojlanish istiqbollari, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, differensial ta'lim, bilish faolligi, motivatsiya, inklyuziv ta'lim, pedagogik jarayon.

Kirish. Zamonaviy boshlang'ich ta'lim tizimi o'quvchilarning shaxsini har tomonlama rivojlantirish, ularning bilishga bo'lgan qiziqishini, mustaqilligi va o'z natijalari uchun javobgarligini shakllantirishga qaratilgan.

Aynan boshlang'ich sinf davrida o'quv faoliyatining asosi yaratiladi, o'qishga munosabat, diqqat, xotira, tafakkur va nutq rivojlanadi.

O'qituvchi bu jarayonni qanday tashkil etishiga qarab, o'quvchining keyingi bosqichdagi muvaffaqiyati va o'qishga bo'lgan motivatsiyasi belgilanadi.

Asosiy qism

1. Boshlang'ich sinf o'quvchisining o'quv faoliyati xususiyatlari

O'quv faoliyati — bu boshlang'ich sinf o'quvchisi hayotidagi yetakchi faoliyat turidir. Shu davrda o'yin faoliyatidan o'quv faoliyatiga o'tish yuz beradi, o'quvchi o'z oldiga maqsad qo'yish, harakatni rejalashtirish va natijani nazorat qilishni o'rganadi.

L.S. Vygotskiy, D.B. Elkonin va V.V. Davydovlarning fikricha, o'quv faoliyati bolaning psixik funksiyalari va shaxsiy sifatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

2. O'quv faoliyatini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini rivojlantirish istiqbollari quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

Bilishga bo'lgan faollikni oshirish. O'qituvchi o'quvchilarda bilimga qiziqishni uyg'otishi, o'yin, qiziqarli topshiriqlar va muammoli vaziyatlardan foydalanishi kerak.

Umumta'lim faoliyatlarini (UUF) shakllantirish. Davlat ta'lim standarti talablariga muvofiq, o'quvchilarda bilish, tartibga solish, muloqot va shaxsiy faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.

Interaktiv va multimediya vositalaridan foydalanish. Ta'limiy taqdimotlar, videodarslar, onlayn testlar va interaktiv mashqlar orqali dars jarayoni qiziqarli va samarali bo'ladi.

Muvaffaqiyat vaziyatini yaratish. Har bir bola o'z yutug'idan quvonch his qilganda, unda o'qishga nisbatan ichki motivatsiya shakllanadi.

3. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar

O'quv faoliyatini rivojlantirishda quyidagi yondashuvlar istiqbolli hisoblanadi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, bu har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olishni nazarda tutadi;

Differensial ta'lim, o'quvchining imkoniyatlariga mos topshiriqlar berishni ta'minlaydi;

Loyiha va tadqiqot faoliyati, mustaqil fikrlashni, kuzatuvchanlikni va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi;

Inklyuziv ta'lim, barcha bolalarni, jumladan maxsus ehtiyojli o'quvchilarni ham qo'llab-quvvatlashga qaratilgan.

4. O'quv faoliyatining samarali rivojlanishi uchun shart-sharoitlar

O'quvchilarning o'quv faoliyatini samarali rivojlantirish uchun quyidagi omillar muhimdir:

1. Psixologik jihatdan qulay ta'lim muhiti;

2. O'qituvchi, o'quvchi va ota-onalar o'rtasidagi ijobiy hamkorlik;

3. Har bir bola uchun individual ta'lim yo'nalishini qo'llab-quvvatlash;

4. O'qitish usullarining xilma-xilligi — darslarda o'yin, suhbat, tajriba, multimediya vositalaridan foydalanish;

5. O'quvchining o'z-o'zini nazorat qilish, tahlil qilish va rejalashtirish ko'nikmalarini shakllantirish.

Xulosa

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatida rivojlanish istiqbollari ularning shaxsiy va intellektual o'sishini ta'minlaydigan, mustaqillik va tashabbuskorlikni rivojlantiradigan ta'lim muhitini yaratish bilan chambarchas bog'liq.

Ta'lim jarayonida an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarning uyg'unligi, bolada nafaqat bilim, balki ijtimoiy faollik, mas'uliyat va ijodiy fikrlashni shakllantiradi.

Demak, o'quv faoliyatini rivojlantirish — bu faqat bilim berish emas, balki XXI asr shaxsini tarbiyalashning eng muhim yo'nalishidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy L.S. Bolaning rivojlanish psixologiyasi. — Moskva: Pedagogika, 1991.
2. Davydov V.V., Elkonin D.B. Rivojlantiruvchi ta'lim muammolari. — Moskva: Prosveshcheniye, 1996.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti (boshlang'ich ta'lim bosqichi). — Toshkent, 2021.
4. Poddyakov N.N. Boshlang'ich yoshdagi bolalarning bilish faoliyatini rivojlantirish. — Moskva: Akademkniga, 2015.
5. Zankov L.V. Ta'lim va rivojlanish. — Moskva: Prosveshcheniye, 2018.